

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

לפני :

כב' השופטת אופירה דגן-טוכמכר
נציג ציבור (מעסיקים) גב' רונית בראון קניס

המבקשים:

1. דורון טישמן, עוד
2. טישמן אחזקות

ע"י ב"כ עו"ד ר. דרור, עו"ד א. מנצ'ל ועו"ד קארין וינשטיין

נגד

המשיב:

המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ עו"ד א. בוקאי

1

2

החלטה

3 לפנינו בקשה לאישור תובענה ייצוגית אשר במרכזה טענה בדבר גביה של דמי ביטוח
4 לאומי שלא כדין בשנים 2018-2019 בגין הכנסות פסיביות של חברה משפחתית.
5 לאחר שעיינו בטענות הצדדים הגענו לכלל דעה כי דין הבקשה להידחות וטעמנו הם
6 כדלקמן.

7

8

עיקר העובדות הצריכות לעניין הן כדלקמן:

- 9 1. התובע 1 הוא בעל מניות בחברה משפחתית המשמש "נישום המייצג חברה
10 משפחתית כמשמעו בסעיף 64א (א) לפקודת מס הכנסה. התובעת 2 היא החברה
11 המשפחתית שבבעלותו.
- 12 2. בחוק ההסדרים לשנת 2008 הוחק תיקון 103 לחוק הביטוח הלאומי במסגרתו
13 תוקנו בין היתר הוראות סעיף 350 לחוק הביטוח הלאומי (הכנסות פטורות מדמי
14 ביטוח) ובנוסף תוקנו סעיפים נוספים בחוק ובפקודת מס הכנסה אשר אין צורך
15 שנידרש אליהם לגופם בהליך דנן.
- 16 3. לנוכח תיקון החקיקה, במשך מספר שנים התקיים דין ודברים בין המל"ל לבין
17 לשכת רו"ח ביחס לשאלה האם הפטור הקבוע בסעיף 103 חל על הכנסות פסיביות
18 של חברה משפחתית כמו גם על שאלות נוספות הקשורות לגביית דמי ביטוח מחברה
19 משפחתית בשים לב לסיווגה המיוחד.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

1 4. ביום 22/4/15 נשלח מכתבה של סגנית יועמ"ש המל"ל עו"ד כרמית נאור אל מר
2 עופר מנירב יו"ר ועדת המיסים והקשר עם רשויות המס בלשכת רואי החשבון, אשר
3 בו צויין כדלקמן:

"הנדון: חיוב בדמי ביטוח בגין הכנסה מחברה משפחתית"

4
5
6 ...
7 2. בהמשך לדיונים בנושא שבנדון, אנו מסכימים לקבל את
8 טענותיכם בדבר הפטור מתשלום דמי ביטוח לאומי לגבי
9 הכנסות חברה משפחתית אשר הועברו ליחיד.
10
11 3. החלטתנו זו תהיה בתוקף לגבי שנת המס 2014 ואילך."

12
13
14 5. במכתב נושא תאריך 27.4.15 שנשלח לרו"ח מנירב הבהירה עו"ד נאור ביחס
15 למכתבה הנ"ל כך (נבהיר כי הציטוטים שלהלן לקוחים מפסק דינו של בית הדין
16 הארצי לעבודה בעב"ל 61198-02-20 והם מובאים לצורך השלמת התמונה):

17
18 "בהמשך למכתבנו שבסימוכין ולמען הסר כל ספק נציין שמכתבנו
19 מתייחס אך ורק למצב בו מדובר בהכנסה שאם היתה מיוחסת ליחיד,
20 היתה פטורה מתשלום דמי ביטוח לפי החוק, ולכן אותה הכנסה
21 תהיה פטורה גם לחברה המשפחתית."

22
23 6. במכתב נושא תאריך 10.5.15 השיב רו"ח מנירב לעו"ד נאור כי הוא מברך על
24 החלטת המוסד, אך אינו מבין מדוע ההחלטה בתוקף משנת המס 2014 ואילך, ולא
25 באופן רטרואקטיבי. וכך נכתב:

26
27 ..."
28 כל הדיון בנושא התעורר בעקבות פניות של רו"ח מייצגים ללשכה
29 וכאשר באחד המקרים אף אישרתם לפונה באופן מפורש, כי אם וככל
30 ותקבל עמדת לשכת רואי החשבון, הרי שתבטלו רטרואקטיבית את
31 החיוב בו חוייבו לקוחותיו של אותו מיצג והנה במכתבך, בניגוד למה
32 שסוכם בפגישות ובדיונים שקיימנו, את מסייגת את החלטתכם
33 וקובעת כי היא תהיה בתוקף לגבי שנת המס 2014 ואילך.
34 מעבר לכך שהמגבלה עומדת בניגוד מפורש לסיכומים אליהם הגענו,
35 עת הודעתם לנו כי השתכנעתם כי אכן הפרשנות שלנו היא הנכונה,
36 וכי לא היה מקום לחיוב בדמי ביטוח לאומי הכנסות פטורות בחברה
37 משפחתית המיוחסות לנישום, הרי שגם עניינית היא תמוהה ביותר.
38 לא יעלה על הדעת שאישרתם מחד את עמדתנו ומנגד אתם מחילים
39 את החלטתכם רק משנת 2014 ואילך, שכן, אין מדובר בשינוי שחל

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

1 בשנת 2014 אלא בשינוי חקיקה (תיקון 103 לפקודת מס הכנסה),
2 שפשוט פורש על ידכם בצורה לא נכונה ואם וככל שגביתם דמי ביטוח
3 על הכנסות מסוג זה, הרי שהגביה נעשתה בניגוד לחוק ומן הראוי
4 היה, וכך אני מצפה שתנהגו, שתחזירו את דמי הביטוח שגביתם שלא
5 כדין ולא תכתבו כאילו פרשנות זו בתוקף מ – 2014 ואילך.
6 אך ברור הוא כי הסייג שהוספת לא יעמוד במבחן משפטי, אך גם אם
7 הוא היה עומד הרי שלא ראוי שכך תנהג רשות מכובדת כמוסד
8 לביטוח לאומי.
9 אני מבקש שתשקלי שוב את עמדתך ומצפה שתבטלי את סעיף 3
10 למכתבך ובו ההתניה ולפיה החלטתכם תהיה בתוקף לגבי שנת המס
11 2014 ואילך.”

12
13 7. במכתב נושא תאריך 22.7.15 השיבה עו"ד נאור לרו"ח מנירב כדלקמן:

14
15 “בחנו את בקשתכם להכיל את הפטור לתקופה שקדמה לשנת המס
16 2014.
17 כידוע לך, כבר במהלך הישיבה הראשונה שקיימנו עמך בנושא
18 שבנדון (בחודש מאי 2013) שררה מצידנו אי תמימות דעים באשר
19 לעמדתכם כפי שזו הוצגה בישיבה. משכך, ולאור זאת שככלל על פי
20 הפסיקה הנוהגת, החלטה של פרשנות משפטית חדשה בסוגיה
21 השנויה במחלוקת, תיעשה מהמועד בו ניתנה חוות הדעת המשפטית
22 ואילך, הוחלט כאמור כי הפטור יינתן החל משנת 2014 ואילך.
23 ויודגש, המדובר בשאלה משפטית פרשנית השנויה במחלוקת אשר
24 אינה עולה באופן חד משמעני מלשון החוק כטענתכם, ועל כן נעשתה
25 לגביה חשיבה מחודשת. לפיכך, אין בעצם שינוי החלטתנו
26 שהתקבלה בעקבות כך כדי להעיד על כך שהגביה שנעשתה עובר
27 לשנת 2014 נעשתה בניגוד לחוק.
28 באשר לטענתך בדבר התחייבות של המוסד לאחד המייצגים, מקרה
29 זה אינו מוכר לנו. ככל שיש בידך מקרה ספציפי בו ניתנה התחייבות
30 נשמח לקבלו על מנת שנוכל לבחון את נסיבותיו.
31 לאור האמור לעיל, הננו חוזרים על עמדתנו לפיה הפטור יינתן החל
32 משנת 2014 ואילך.”

33
34 8. על רקע האמור, בשנים 2016-2017 הוגשו לבתי הדין לעבודה בתל אביב חיפה
35 וירושלים עשרות הליכים משפטיים אשר במרכזם הטענה לפיה יש להחיל את
36 המדיניות המפורטת בהודעת יועמ"ש המל"ל משנת 2015 באופן רטרואקטיבי החל
37 משנת 2008. הדיון בהליכים השונים אוחד והתברר במסגרת תיק ב"ל-11-64018
38 16 נחשתן נ" המל"ל [להלן: "עניין נחשתן"].

39 יצויין כי במקביל להליכים הפרטניים, המבקשים דגן הגישו בשנת 2017 את
40 בקשתם הקודמת לאישור תובענה ייצוגית באותו ענין, אשר נדונה בבית המשפט

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

1 המחוזי (ת"א) בתיק 28513-11-17 טישמן נ' המל"ל, ונמחקה לאחר שניתן פסק
2 הדין בעניין נחושתן.
3 9. תוך כדי ניהול ההליך בעניין נחושתן הנתבע נמלך בדעתו, ומצא כי הפרשנות הנכונה
4 של הדין איננה זו שאומצה בשנת 2015 אלא הפרשנות הקודמת לפיה יש לגבות דמי
5 ביטוח לאומי מנישום בגין הכנסות פסיביות של חברה משפחתית.
6 לא מן הנמנע כי השינוי בעמדת הנתבע קשור לפסק דין שניתן על ידי בית הדין
7 האזורי לעבודה בירושלים ביום 2/8/17 (בל (י-ם) שלמה דהוקי נ' המל"ל) הליך
8 אשר אף בו נדון המעמד המיוחד של חברה משפחתית ושל נישום מייצג לצרכי מס,
9 ובכלל זה נקבע כי "הפיקציה שנוצרה על ידי סעיף 64א לפקודת מס הכנסה אינה
10 יוצרת זהות בין החברה המשפחתית לבין הנישום המייצג לכל דבר ועניין, ואינה
11 מבטלת את היותה של החברה המשפחתית אישיות משפטית נפרדת מבעלי
12 מניותיה, לרבות בעל המניות שנקבע כ"נישום המייצג".
13 10. מכל מקום, בתעודת עובד ציבור שהוגשה בהליך נחושתן בשנת 2018 צויין כי בשים
14 לב להודעה שנמסרה בשנת 2014 אין בכוונת המל"ל לחזור בו מההודעה באופן
15 רטרואקטיבי אלא ממועד שנת המס 2018 :
16 **"הואיל והמוסד הודיע בעבר כי משנת 2014 ניתן לייחס פטורים אישיים**
17 **למייצג הנישום, אין בכוונת המוסד לחזור בו מהודעה זו, באופן**
18 **רטרואקטיבי, אלא ממועד שנת המס 2018."**
19 בחודש נובמבר 19 פורסמה המדיניות החדשה של המל"ל ולפיה נגבים דמי ביטוח
20 לאומי מחברה משפחתית בגין הכנסות פאסיביות. בהודעה צוין כי הגביה היא החל
21 משנת 2018. וכך נכתב :

22 **"כידוע, בשנת 2014 ניתנה חוות דעת משפטית שקבעה שניתן לייחס**
23 **את הפטור הניתן ליחיד על הכנסותיו, גם להכנסתו מחברה**
24 **משפחתית.**
25 **לאחרונה מתנהלים הליכים בבית הדין לעבודה בדבר חיוב בדמי**
26 **ביטוח על הכנסות שמקורן בחברה משפחתית.**
27 **בעניין זה, הודענו לבית הדין כי לאחר בחינה נוספת של הנושא**
28 **בלשכה המשפטית, הוחלט לחזור בנו מחוות הדעת שניתנה בשנת**
29 **2014.**
30 **לפיכך, החל משנת המס 2018 לא יינתן הפטור האמור ואין להחיל את**
31 **חוות הדעת הקודמת."**
32

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

- 1 א. הודעה נוספת פרסם המוסד ביום 15.12.19. מדובר בנוסח זהה להודעה
2 שפורסמה ביום 10.11.19, בצירוף פסקה נוספת בה נכתב כך:
3
4 "יחד עם זאת, לאור העובדה כי בימים אלו הסוגיה נדונה בבית הדין,
5 הוחלט כי הליכי הגביה כנגד חיובי דמי הביטוח בגין שנת 2018 ואילך
6 שמקורם בהכנסות מחברה משפחתית, יוקפאו, בכפוף להמצאת
7 מסמכים תומכים שמדובר בהכנסות יחיד הפטורות מתשלום דמי
8 ביטוח לאומי (בהתאם לחוות הדעת המשפטית משנת 2014).
9 זאת עד אשר תתקבל החלטת בית הדין בסוגיה."
10
11 11. פסק הדין בעניין נחושתי נ ניתן ביום 27/1/20 ובמסגרתו סקר בית הדין את הוראות
12 הדין הרלוונטיות בחוק הביטוח הלאומי ובפקודת מס הכנסה וכן את הפסיקה
13 הרלוונטית, עמד על הפרשנות הלשונית והתכליתית של החקיקה וקבע כי הנתבע
14 פעל כדין כאשר חייב את החברה המשפחתית ובעליה בדמי ביטוח, בגובה ההכנסה
15 החייבת אותה הפיקו מהחברה המשפחתית בשנה מסויימת, כאילו חולקה בסוף
16 אותה שנת מס, זאת מבלי להתחשב בסוגי ההכנסות ובפטור החל על יחיד.
17 12. על רקע האמור, ובהתאם להצהרה שניתנה בהליך נחושתן, החל הנתבע ליישם את
18 פסק הדין אשר קבע כי קיימת חובת תשלום של דמי ביטוח וזאת ממועד החקיקה
19 (2008) ואילך, למעט ביחס לשנים 2014-2017.
20
21 **טענות המבקשים :**
22 13. המבקשים מפנים לפסיקה הקובעת כי שינוי בחקיקת מס לא יכול להיעשות באופן
23 רטרואקטיבי, ומקל וחומר שמדיניות מנהלית לא ניתן לשנות באופן רטרואקטיבי,
24 ולא כל שכן להטיל קנסות בגין אי ביצוע התשלומים בגין תקופה שבה צויין כי
25 הליכי הגביה מוקפאים.
26 14. המבקשים טוענים כי פסק הדין בעניין נחושתן איננו רלוונטי לענייננו שכן עניינו
27 בשאלה האם ההכנסה צריכה להיות פטורה ממס, שעה שבענייננו השאלה היא
28 האם רשאי המלי"ל לגבות מס באופן רטרואקטיבי לשנים 2018-2019 כאשר
29 ההודעה על המדיניות החדשה נמסרה רק בשנת 2019. לטענתם הודעות שונות שנתן
30 המלי"ל לפני שנת 2019, במסגרת הדיונים בעניין נחושתן לא פורסמו לציבור.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

15. המבקשים טוענים כי מול עדותו המהימנה של המבקש אחד עמדה עדות מתפתלת של עדי הנתבע אשר אין להם ידיעה אישית אודות גיבוש המדיניות ולא הייתה להם כל יכולת להעיד ולהשיב לשאלות בעניין. הנתבע נמנע מלזמן לעדות את עו"ד כרמית נאור אשר לה הייתה מעורבות ישירה בעניין, או כל גורם בכיר אחר במל"ל אשר יוכל להשיב לשאלות ויש לכך משמעות ראיתית.
16. לטענת המבקשים העד מטעם המל"ל מר גדרון אשר עיסוקו בעניינים מחשוביים/טכניים לא ידע להסביר מדוע מדיניות המל"ל שונתה באופן רטרואקטיבי ומדוע דווקא לשנת 2018 (מה פשר האבחנה בין שנת 2018 לשנת 2017).
17. הגביה הרטרואקטיבית נעשתה לדידם שלא כדין שכן ההנחיה של היועמ"ש משנת 2015 היא הנחיה מחייבת ולא הסדר זמני כך אף עולה לטעמו מעיון בכתב ההגנה שהגיש המל"ל בעניין נחושתן.
18. בענייננו אין מדובר במקרה חריג אשר מצדיק שינוי הנחיות למפרע, בניגוד לכללים המחייבים הטלת מס במבט צופה פני עתיד בלבד. על הרשות המנהלית לעבור שתי משוכות על מנת שתוכל להטיל חיוב רטרואקטיבית – עליה להראות כי הוסמכה בחוק וכי יש טעמים המצדיקים זאת. (עמ' 8 לסיכומים הפניה לפסיקת בג"צ בעניין שינוי החלטה מנהלית).
19. לא ניתן לקבל את הטענה כי היותו של תיק נחושתן "מתוקשר" שומטת את הקרקע מתחת לטענת ההסתמכות של המבקשים, שכן החלטה שיפוטית איננה מאיינת מסמך מדיניות. המבקש לא היה בעל דין בעניין נחושתן לא היתה לו ידיעה בזמן אמת על מסמכים או עמדות שהוגשו ואלה לא פורסמו, לטענתו פרסומים באתרים של רו"ח אלכסנדר שפירא אשר ייצג חברות משפחתיות בחלק מההליכים שהוגשו בשנת 2016 אינם יכולים להחליף פרסום רשמי של המל"ל.
20. עוד נטען כי המל"ל גבה קנסות והצמדה בגין חיובים שהוקפאו עד למתן החלטה בעניין נחושתן, וזאת בניגוד לדין. המבקש מציין כי הודעת התשלום הראשונה שנשלחה אליו כללה קנסות אלא שבפועל לא נגבו ממנו קנסות שכן ניתנה לו אפשרות לבצע את תשלום הקרן במלואו ולהמנע מלשלם קנס. הוא כובל על כך שמלכתחילה נשלחה הודעה על חיוב בקנסות, בנסיבות בהן החוב הוקפא עד להכרעה משפטית. העדים מטעם הנתבעת מסרו גרסאות סותרות ביחס לשאלה

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

1 האם הקנסות בוטלו באופן אוטומטי לכלל המבוטחים או שנדרשה פניה פרטנית.
2 ומכל מקום לטענת המבקש מדובר בקנס שהוא בשיקול דעת המל"ל ובנסיבות
3 העניין היה מקום להמנע מלהטילו מלכתחילה, כאשר עדי הנתבע לא ידעו למסור
4 נתונים אודות קנסות שנגבו בפועל ממבוטחים.
5 21. המבקשים טוענים כי הנתבע התעשר שלא כדין כתוצאה מביצוע הגביה באופן
6 רטרואקטיבי וכן מגבית הקנסות תוך גרימת נזק למבוטחים. וכי מתקיימים
7 בעניינינו התנאים לאישור ניהול התביעה כתביעה ייצוגית בשל קיומה של שאלה
8 משותפת שיש אפשרות סבירה שתוכרע לטובת המבקשים.

9

10

טענות המשיב

11 22. לטענת המשיב לא עלה בידי המבקשים להוכיח כי עומדת להם עילת תביעה אישית
12 שכן כלל לא פנו לנתבע בבקשה לפטור ולא הצביעו על קיומה של הכנסה פאסיבית,
13 ומכל מקום גם בהנחה שקיימת לחברה הכנסה פאסיבית הרי שלא נפל כל פגם
14 בהחלטת הנתבע לגבות בגינה מס ביחס לשנות המס 2018-2019. יתר על כן,
15 הנתבעים אף לא הצביעו על קיומו של נזק הסתמכות שהרי גם בשנים שלאחר
16 הגשת ההליך דן הם לא שינו את צורת ההתאגדות כחברה משפחתית.

17 23. לטענת המשיב כבר בעת שניתן פסק הדין בעניין דהוקי באוגוסט 17 היה ברור
18 שמכתב היועמ"ש משנת 2015 איננו יכול לעמוד, חלק גדול מחברי הקבוצה וכן
19 לשכת רו"ח ליוו את ההליכים המשפטיים בעניין נחושתי ובעניין דהוקי והיו
20 מודעים לכך שטרם נאמרה המילה האחרונה בעניין. אשר על כן לטענת המשיב כבר
21 בשנת 2017 למבקשים היתה ידיעה קונסטרוקטיבית כי טרם נאמרה המילה
22 האחרונה בעניין, והם נטלו על עצמם סיכון מחושב.

23 24. לטענת המשיב לאחר שניתן פסק הדין בעניין נחושתי, אין מקום כי בית יצור פטור
24 יש מאין נישומים מחובתם לשלם דמי ביטוח, כאשר החלטת המל"ל ליתן פטור
25 לתקופה שבין השנים 2014-2017 היא סבירה ומידתית בנסיבות העניין.

26 25. בהקשר זה מפנה המשיב לאמירות של בית המשפט העליון בבג"צ 7504/21 וכן על
27 דברים שנכתבו על ידי בית הדין הארצי לעבודה.

28 26. אשר לטענה לעניין גביית הקנסות הנתבע טוען כי אין מחלוקת אמיתית לעניין
29 הזכות להשבת קנסות ככל שנגבו. לטענתו הנתבע שלח את הודעות הקנס בהתאם

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

1 לדין המחייב וזאת על מנת לדון בבקשות הפטור ככל שיוגשו, והוא אף פנה
2 למבוטחים כמו גם למבקשים על מנת שישלמו את סכום הקרן כדי שהקנסות
3 יבוטלו. מכל מקום למשיבים אין כל עילת תביעה בעניין זה, שכן נציגי המל"ל פנו
4 אליהם באופן יזום על מנת שילמו את הקרן תוך ביטול הקנסות (לרבת הצמדה)
5 ולפיכך ממילא לא עומדת להם זכות להשבה. עוד נטען כי לנישום עומדת זכות
6 לבקש פטור מתשלום הקנס ובהעדר פניה כאמור הרי שאין בענייננו מיצוי הליכים.
7 מכל מקום, אין מקום לאפשר את תיקון הבקשה ועילותיה בשלב הסיכומים מה
8 גם שמתן סעד הצהרתי איננו בגדר הסעדים שניתן לתבוע בהליך ייצוגי.
9 27. המשיב טוען כי לא מתקיימים בעניין יתר התנאים לאישור תובענה ייצוגית שכן
10 התובענה איננה מעוררת שאלות משותפות ואיננה הדרך היעילה וההוגנת להכרעה
11 שכן ככל שלמי מהנישומים יש עילה לפטור הרי שיש לברר את טענותיו באופן
12 נקודתי לאחר שיגיש בקשה ויבהיר את נזקי ההסתמכות שנגרמו לו.
13

הכרעה

תובענה ייצוגית – המסגרת הנורמטיבית

15
16 28. תובענה ייצוגית הינה כלי משפטי ייחודי, במסגרתו "תובע אחד (או מספר תובעים)
17 תובע בשם קבוצה של יחידים בגין פגיעה (בעלת אופי דומה) שכל אחד מבני הקבוצה
18 נפגע מהפרת חובה בעלתי אופי זהה כלפיו" (רע"א 4556/94 טצת נ' זילברשץ, פ"ד
19 מט(5) 554 (1996)).
20 29. בע"ע 6540-10-10 יבגני גולוב נ' אלטרנטיבה שירותי אבטחה בע"מ [פורסם בנבו]
21 (12.1.2012) נפסקו הדברים הבאים:
22

23 "ביסוד התביעה הייצוגית מונחים שני אינטרסים מרכזיים. הראשון שבהם הינו
24 אינטרס הפרט, אשר לולא הסדר ייחודי זה לא היה מממש את זכותו בשל שוויה
25 הנמוך של תביעתו, עלויות ניהולה או מחסומי תביעה אחרים. האינטרס הנוסף הינו
26 אינטרס הציבור, להביא לאכיפת הדין כמו גם להרתעה מפני הפרתו, תוך יעילות,
27 חיסכון במשאבים ואחידות... התובענה הייצוגית מקדמת לפיכך את זכות הגישה
28 לערכאות המשפטיות, בעיקר של סוגי אוכלוסיות המתקשים לפנות אליהן כיחידים
29 (סעיף 1 לחוק).
30 בצד יתרונותיה של התובענה הייצוגית, הכיר המחוקק גם בסכנות הנובעות ממנה,
31 והציב משוכות שונות בדרכם של תובעים המבקשים לברר את תביעתם בדרך של
32 תובענה ייצוגית. בשלב בירור הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית על בעל
33 בית הדין לבחון לפיכך אם התביעה עומדת בתנאים להגשת תובענה ייצוגית, כפי
34 שנקבעו על ידי המחוקק במסגרת חוק תובענות ייצוגיות וכפי שפורשו בהלכה
35 הפסוקה"

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

1

2

30. לשם אישור תביעה כתובענה ייצוגית, על בית הדין לבחון מספר עניינים:

3

4

א. יש לבדוק האם התביעה כלולה בתוספת השניה לחוק. [סעיף 3\(א\)](#) לחוק

5

קובע: "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת

6

השנייה או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו

7

תובענה ייצוגית..."

8

9

ב. יש לבדוק האם עומדת למבקש עילת תביעה אישית כנגד המשיבה. על פי

10

[סעיף 4\(א\)](#) לחוק, רשאי להגיש תובענה ייצוגית "אדם שיש לו עילה

11

בתביעה או בעניין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של

12

עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם

13

– בשם אותה קבוצה".

14

15

ג. יש לבדוק האם מתקיימים התנאים הנקובים [בסעיף 8](#) לחוק אשר לשונו:

16

17

"8(א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית אם מצא שהתקיימו כל אלה:

18

19

(1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי

20

הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה.

21

(2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות

22

העניין.

23

(3) קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך

24

הולמת: הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בעניין זה.

25

(4) קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב".

26

27

31. לאור האמור, אדון בשאלה האם הוכיחו המבקשים, במידה הנדרשת לצורך

28

אישור תובענה ייצוגית, כי עומדת להם עילת תביעה אישית אשר נכללת

29

בתוספת השנייה לחוק, ככל שיעברו המבקשים את המשוכה הראשונית יהיה

30

צורך לבחון האם מתקיימים יתר התנאים לאישור תובענה ייצוגית המנויים

31

[בסעיף 8 לחוק תובענות ייצוגיות](#), תשס"ו-2006.

32

33

34

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

עילת תביעה אישית

האם גבית דמי הביטוח לשנים 2018-2019 היתה כדין?

- 1
- 2
- 3 32. פסק הדין בעניין נחושתן קבע, הלכה למעשה, כי מכתבה של עו"ד נאור משנת 2015
- 4 אימץ מדיניות שגויה ומנוגדת לדין שכן על פי הפרשנות הנכונה של הדין על מל"ל
- 5 לגבות דמי ביטוח לאומי בגין הכנסות פסיביות של חברה משפחתית ולהשוות את
- 6 מעמדה ואת התשלומים שעליה לבצע לאלו שחלים על חברה שאיננה משפחתית.
- 7 בית הדין דחה את הטענה כי יש להמנע מגביה בגין התקופה שקדמה לשנת 2014
- 8 תוך שקבע כי מכח עקרון השוויון נובעת החובה לגבות את דמי הביטוח מכלל
- 9 החייבים בתשלום.
- 10 33. בית הדין לעבודה אף הפנה¹ לפסיקת בית דין הארצי ביחס לחובת המלל לבצע את
- 11 הגביה על פי החוק והעדר הסמכות ליתן פטור שאיננו קבוע בחוק:
- 12 "מערכת היחסים בין המוסד למבוטחיו נקבעה על-פי חוק, ומשכך החוק בלבד
- 13 הוא שמכתיב את מערכת הזכויות והחובות של הגורמים השונים במערך
- 14 הביטחון הסוציאלי. לפיכך, לא תשמע טענה לפיה יצר המוסד, בהתנהגותו,
- 15 זכויות או מניעות, וכעת אינו יכול לטעון כי מבוטח אינו זכאי לביטוח אבטלה.
- 16 בית-דין זה אימץ את ההלכות שנקבעו בבית-המשפט העליון ולפיהן התנהגותו
- 17 של גוף ציבורי דוגמת המוסד לביטוח לאומי, אינה יכולה ליצור עילה לזכות
- 18 אשר אינה קיימת בחוק.
- 19 על-כן אין מקום לקבל טענת השתק כנגד המוסד. על המוסד מוטלת החובה
- 20 לפעול על-פי הוראות החוק ואף מקום בו המוסד הטעה מבוטח – דבר שלא קרה
- 21 במקרה דנן – אין הוא רשאי להעניק לו זכויות בלי שהן מעוגנות בחוק."
- 22 עב"ל 20105/96 יהלום – המוסד לביטוח לאומי, פ"ד לו(2001) 603.
- 23
- 24 34. משמעות קביעה זו, היא כי גם ביחס לשנים שלאחר 2014 חלה על חברה משפחתית
- 25 חובת תשלום דמי ביטוח על הכנסות פאסיביות דהיינו כי דרישת התשלום עולה
- 26 בקנה אחד עם הוראות הדין ועם עקרון השוויון.
- 27 35. החובה לשלם דמי ביטוח כאמור חלה הן על התקופה שקדמה לשנת 2014, הן על
- 28 השנים 2014-2018 והן על התקופה המאוחרת יותר וזאת מכח הוראות הדין כפי
- 29 שפורשו על ידי בית הדין לעבודה, וכפי שכבר הובהר, יועמ"ש המוסד לביטוח לאומי
- 30 אין סמכות לפטור מתשלום שנקבע בדין.

¹ ראה פסקה 14 לפסק הדין

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

- 1 36. אשר על כן, המכתב שנשלח על ידי עו"ד נאור ללשכת רו"ח באפריל 15 איננו רק
2 הנחיה שיסודה בטעות בפירוש הדין, אלא שמדובר במתן פטור מתשלום דמי ביטוח
3 וזאת בלא הסמכה חוקית לכך. דהיינו מכתב שהוא בטל.
- 4 37. על אף האמור, הנתבע לא מצא לבטל את מכתבה של עו"ד נאור מדעיקרא (דהיינו
5 לגבות דמי ביטוח ביחס לכל התקופה שלאחר 2014, אלא מצא להפעיל שיקול דעת
6 ולפטור בעלים של חברה משפחתית מתשלום דמי ביטוח על הכנסות הוניות של
7 החברה וזאת לתקופה שבין השנים 2014-2017.
- 8 38. בהחלטה זו הפעיל הנתבע את הלכת "הבטלות היחסית" אשר החליפה את ההכרעה
9 הדיכוטומית שהייתה מקובלת בעבר, בין מעשה מנהלי "בטל" לכזה שהוא "ניתן
10 לביטול".
- 11 39. בפסיקת בית המשפט העליון נקבע לא אחת כי טבעה של הבטלות היחסית הוא,
12 שהיא מבחינה בין הפגם שנפל בפעולת השלטון לבין הסעד השיפוטי הניתן
13 בעקבותיו (ע"פ 6143/03 פורטל נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(2) 614, 620 (2004)). היא
14 מאפשרת להימנע מגישה משפטית של "ייקוב הדין את ההר", ומתחשבת תחת זאת
15 בכלל הנסיבות ובמצוות ההיגיון. "יתרונה של תורת הבטלות היחסית בגמישות
16 שהיא מאפשרת, בהיותה מותאמת למורכבות המציאות, לגוניה ולתת גוניה" –
17 דברי השופטת ע' ארבל בע"פ 1523/05 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 49 (טרם
18 פורסם, 2.3.06)).
- 19 40. העדים מטעם הנתבע אשר אינם משפטנים, אכן התקשו להסביר את הרציונל
20 המינהלי שהוביל לאופן בו יושמה הלכת הבטלות היחסית בנסיבות דנן, ואולם
21 לדידנו ממילא אין מדובר בעניין עובדתי, אלא בחלטה בעלת אופי משפטי/מינהלי
22 אשר אינה טעונה עדות אלא חוות דעת משפטית.
- 23 חוות דעת זו הובאה בפני בית הדין על ידי ב"כ המשיב בדרך של טיעון משפטי שלפיו
24 הפטור ניתן ביחס לשנים שבהן חברה משפחתית / נישום מייצג סבירים יכולים היו
25 להניח בתום לב כי לא תוטל עליהם חובה לשלם דמי ביטוח על הכנסות הוניות.
26 זאת בהסתמך על אותה הודעה משנת 2015 שניתנה בטעות, בשים לב לאופן בו
27 נוסחה ולמכלול נסיבות העניין.
- 28 בקביעת התוקף המוגבל שינתן למכתב עו"ד נאור, באופן שהוא יעמוד בתוקף
29 ויחייב את המל"ל ביחס לשנים 2014-2017 יש משום איזון בין ערכים של שלטון

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

- 1 החוק, והשוויון, אשר מכוחם היה מקום לבטל את המכתב מדעיקרא, ולחייב חברה
2 משפחתית בתשלום מס גם לשנים 2014-2017 לבין הקושי שאפשר שנוצר בשל
3 הטעות של המשיב ביישום הדין, אשר אפשר שבמקרים מסויימים הוליד
4 הסתמכות או שינוי מצב לרעה.
- 5 41. לא מן הנמנע כי שאפשר היה להגיע גם להחלטה אחרת ביחס לתקופת הפטור, בין
6 אם מצומצמת יותר ובין אם רחבה יותר. כך לדוגמא, אפשר היה לחייב בתשלום
7 בגין שנת 2014 (אשר קדמה למכתב עו"ד נאור, תקופה שלגביה לא ניתן לטעון
8 להסתמכות).
- 9 42. כך או כך, אין לכחד כי המבקשים נהנו מההפקר, וזכו להעדפה משמעותית תוך
10 פגיעה בשוויון, מעצם מתן הפטור לשלוש שנים לפני משורת הדין, כמו גם מכך
11 שדמי הביטוח לשנים 2018-2019 שולמו על ידם בשיהוי ועם זאת ללא תוספת
12 ריבית והצמדה. הטבות משמעותיות אלה מן הדין לשקול כנגד כל נזק הסתמכות
13 ככל שנגרם למבקשים.
- 14 43. לדידנו, בשקילת מכלול נסיבות העניין, ההחלטה שקיבל המל"ל לעניין תקופת
15 הפטור למשך שלוש שנים בלבד, איננה חורגת ממתחם הסבירות. ואפשר שהיא היא
16 אף אושרה אגב אורחא על ידי בית הדין האזורי לעבודה בעניין נחושתי, בקבעו כך:
17 "בישיבת קד"מ מיום 28.10.18 הצהיר הנתבע כי ככל שתדחה התביעה,
18 בכוונתו לנקוט בהליכי גביה בהתייחס לשנת 2014 ואילך. לעומת זאת,
19 בסיכומים, חזר בו הנתבע מכוונתו זו. על פי האמור בסעיף 69 לסיכומים,
20 הנתבע הבהיר כי החלטתו משנת 2018 תיושם אך ורק משנת המס 2018,
21 משמע לא ישלחו דרישות תשלום לשנים 2014-2017.
- 22 מאחר ועמדתו העדכנית של הנתבע מקובלת גם עלינו, כמפורט בפסק דין
23 זה, הרי שממילא אין בכוחה של הודעת הנתבע מחודש אפריל 2015, לבטל
24 את דרישות התשלום ביחס לתקופה שעד שנת 2013." (ההדגשה אינה
25 במקור א.ד.)
- 26 44. יש לציין כי בענייננו לא עלה בידי הנתבעים להצביע על כך שנגרם להם נזק או כי
27 שינו את מצבם לרעה בשל הסתמכותם על מכתב עו"ד נאור. מקובלת אלינו אף
28 ההנחה כי היה בידי המבקשים להיחשף לפרסומים מאוחרים יותר שיש להניח
29 שעשתה לשכת רו"ח או גורמים אחרים, ביחס לפסק הדין בעניין דהוקי שניתן

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

1 בשנת 2017 כמו גם לעמדת המל"ל כפי שהובאה לידיעת בית הדין בעניין נחושתן
2 בשנת 2018 (בדיוק כפי שנחשפו למכתב עו"ד נאור אגב פרסומו על ידי לשכת רו"ח).
3 אנו סבוכים כי בשקידה סבירה יכולים היו המבקשים לדעת כי העמדה שהובעה
4 במכתב עו"ד נאור (אשר מלכתחילה הייתה רחוקה מלהיות נחרצת) נשקלת שוב.
5 הדברים מקבלים משנה תוקף בשים לב לכך שבאותה עת המבקשים ניהלו הליך
6 יצוגי (ההליך הקודם) בעניין זה.
7 זאת ועוד, מהראיות שהובאו לפנינו עולה כי גם לאחר שנת 2020 כאשר פסקת בית
8 הדין בעניין נחושתן כמו גם מדיניות המל"ל היתה ידועה ומפורסמת **במשך השנים**
9 **שחלפו המבקשים (כמו גם חברות משפחתיות רבות אחרות) לא שינו את צורת**
10 **ההתאגדות.**

עילת החיוב בקנסות בגין האיחור בתשלום דמי הביטוח

13 45. גם בכל הנוגע לעילת הקנסות לא עלה בידי המבקשים להצביע על כך שעומדת להם
14 עילת תביעה.

15 סעיף 364 לחוק הביטוח הלאומי קובע כדלקמן:

16 "364. (א) לא שולמו דמי ביטוח במועד התשלום, ישלם החייב

17 בתשלום דמי ביטוח, בנוסף על דמי הביטוח –

18 (1) קנס בשיעור של 1.5% מסכום דמי הביטוח שבפיגור לכל

19 שבוע של פיגור או חלק ממנו; עלה הפיגור על 90 ימים – יהיה הקנס,

20 החל ביום ה-91, 3% מסכום דמי הביטוח שבפיגור לכל שבוע של פיגור

21 או חלק ממנו; השר, באישור ועדת העבודה והרווחה, רשאי לשנות בצו

22 את התקופות ואת שיעורי הקנס האמורים;

23 (2) החל ב-1 בחודש שלאחר מועד התשלום – תוספת לפי שיעור

24 עליית המדד שפורסם לאחרונה לפני יום תשלום הסכום בפועל לעומת

25 המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד התשלום.

26 (ב) לענין סעיף קטן (א), "דמי ביטוח" – לרבות תשלומים

27 שהמוסד גובה לפי חיקוק אחר.

28 (ג) דין קנס ותוספת לפי סעיף קטן (א) כדין דמי ביטוח לענין

29 סעיפים 28(א), 312, 362, 363, 367 עד ו-397(א).

30

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

1 על פי הוראות סעיף 370 לחוק הביטוח הלאומי, המוסד יכול לוותר על הפרשי
2 שכר או קנס:

3 "370. (א) עובד המוסד שהמינהלה הסמיכה לכך רשאי, על פי בקשה
4 מנומקת ומטעמים מיוחדים המצדיקים זאת בנסיבות המקרה שיירשמו,
5 לוותר על הפרש דמי ביטוח לפי סעיף 345, על קנס לפי סעיף 356, על
6 קנס ותוספת לפי סעיף 364 ועל ריבית לפי סעיף 368(ב), כולם או
7 חלקם.

8 (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי עובד המוסד
9 שהמינהלה הסמיכה לכך, לוותר מיוזמתו, על הפרש, קנס, תוספת או
10 ריבית, כאמור באותו סעיף קטן, כולם או חלקם, גם אם לא הוגשה
11 בקשה לפי הסעיף הקטן האמור, בהתקיים אחד מאלה:

- 12 (1) החייב בתשלום נפטר;
- 13 (2) עובד המוסד שוכנע, על יסוד אישור רפואי, כי מחמת מצב
14 בריאותו של החייב בתשלום, נבצר ממנו להגיש בקשה כאמור;
- 15 (3) החייב מטפל בבן משפחה חולה הזקוק להשגחה מתמדת;
16 בפסקה זו, "בן משפחה" – בן זוג, הורה או ילד;
- 17 (4) החייב מטופל במוסד, נמצא בתהליך גמילה מסם או אינו ניתן
18 להשמה בעבודה כלשהי בגלל שימוש בסמים; בפסקה זו, "מוסד"
19 ו"סם" – כהגדרתם בחוק הפיקוח על מוסדות לטיפול במשתמשים
20 בסמים, התשנ"ג-1993;
- 21 (5) אם הוויתור הוא על קנס, תוספת או ריבית – הסכום הכולל
22 שעליו מוותרים אינו עולה על 10% מהשכר הממוצע, והחוב שבשלהם
23 הוטלו הקנס, התוספת או הריבית שולם במלואו;
- 24 (6) מי שהשר קבע, בצו, לעניין זה.

25
26 46. בנסיבות דנן אין צורך להכריע בשאלה האם בהתאם להוראות סעיף 364 הנ"ל, היה
27 על המל"ל להפיק הודעות קנס למבקשים (כמו גם לחברות משפחתיות אחרות)
28 ביחס לתקופה שלגביה מלכתחילה ניתנה הודעה על הקפאת הליכי הגביה, שהרי
29 משמעות הודעה זו היא כי מועד התשלום (כמשמעו בסעיף 364) נדחה.

30 47. לא מן הנמנע כי מן הראוי שהמל"ל ישוב וישקול את מדיניותו, וימנע מהליכים של
31 הטלת "קנס" ללא הצדקה של ממש (באופן המעלה חשש כי הטלת הקנס מיועדת
32 אך על מנת לסייע בגביית קרן החוב).

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

- 1 48. יחד עם זאת, מהראיות שהובאו לפנינו עולה כי לאחר משלוח הודעת הקנס, נציגי
2 המל"ל יצרו ביזמתם קשר עם המבקשים, והודיעו להם כי יוכלו לשלם את הקנס
3 המקורי וככל שיעשו כן, לא יגבו מהם סכומי הקנסות הריבית וההצמדה.
4 המבקשים נענו להצעה ובפועל לא שילמו כל קנס ואף לא הפרשי ריבית והצמדה.
5 49. מאחר שהמבקשים לא שילמו כל קנס לא עומדת להם עילת תביעה להשבה. משלא
6 עומדת למבקשים עילת תביעה להשבה הרי שאין בידם עילה הנכללת בפרט 11
7 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות.
8 50. לנוכח הקביעה כי על פני הדברים לא עומדת למבקשים עילת תביעה בגין גביה שלא
9 כדין של דמי ביטוח בשנים 2018-2019 ואף לא ביחס לגבית קנסות לא הונחו
10 התנאים הראשוניים לצורך אישור הבקשה ואין צורך לדון בתנאים שנקבעו בסעיף
11 8 לחוק תובענות ייצוגיות על מנת לקבוע כי דין הבקשה לאישור להדחות.
12 51. בבחינת למעלה מהנדרש נעיר, כי אף אם היה בידי המבקשים להצביע על
13 הסתמכות/שינוי מצב לרעה, או על נסיבות בהן לא היה מקום לחייבם בתשלום
14 הקרן או הקנס בגין השנים 2018-2019 הרי שככל שרצו לשכנע את המל"ל כי
15 בנסיבות העניין ראוי לפטור אותם מתשלום לא היה בכך כדי להצדיק ניהול ההליך
16 דן כתובענה ייצוגית, אלא שהיה צורך לבחון את טענת ההסתמכות ואת השיקולים
17 לביטוח הקנס בכל מקרה על פי נסיבותיו.
18 52. בהקשר זה נציין כי בפסק דינו של בית המשפט העליון בבג"צ 7504/21 נחושטן ואח'
19 נ' בית הדין הארצי לעבודה, הבהיר בית המשפט העליון כי מחיקת העתירות
20 העקרוניות כנגד מדיניותו הכללית של המל"ל ביחס לשנים 2008-2014 איננה מונעת
21 העלאת טענות וזכויות ברמה הפרטנית הנוגעת לכל אחד מהנישומים ולחייבים
22 שהוטלו עליו ושאינן ממן הטענות העקרוניות שהועלו בעתירות (ראה פסק הדין
23 בבג"צ 7504/21). הדברים יפים גם ביחס לטענות פרטניות שעשויות להיות
24 לנישומים ביחס לשנים 2018 ואילך, שאותן יש לברר על בסיס פרטני ולא במסגרת
25 של הליך ייצוגי.

26

27

כללו של דבר

- 28 53. משקבענו כי לא עומדת למבקשים עילת תביעה אישית כמשמעה בחוק תובענות
29 ייצוגיות הרי שדין הבקשה לאישור תובענה ייצוגית להידחות.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"צ 8911-03-20

08 אוגוסט 2025

1 54. משנתנו דעתנו גם לפגמים בהתנהלות הנתבע, אשר תרמו לחוסר הוודאות בכל
2 הנוגע לפרשנות הדין, אנו מחייבים את המבקשים לשלם למשיב הוצאות משפט
3 בסך 7,000 ₪ בלבד.

4

5 ניתנה היום, י"ד אב תשפ"ה, (08 אוגוסט 2025), בהעדר הצדדים ותשלח אליהם.

6

אופירה דגן-טוכמכר,
שופטת – אב"ד

גב' רונית בראון קניס
נציגת מעסיקים

7

8

9

10

11